

BUTLLETÍ DE LA COLÒNIA I VILA DE FORCALL

Biçgargis

ANY LVI

Nº 331

ESTIU 2018

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.028-70

“Coetà”

Una nit màgica que cal preservar

Fotografia: José Ramón Gil

EDITORIAL

VOLUNTARIADO Y FIESTAS

Al acabar las fiestas es casi obligado hacer balance y este año hemos tenido dos novedades; las imágenes de la Ermita y las relaciones de San Víctor recitadas por una mujer. En ambos casos la voluntad de los protagonistas y su exigencia personal, ha garantizado el éxito.

Muchos asistentes debieron reaccionar con admiración ante los nuevos altares que embellecen la ermita de la patrona. Además como la llave se ha perdido, muy pocos habían tenido la oportunidad de verlos y hacerlo la noche de la procesión de las Antorchas, fue todavía más emocionante. Salvador, de casa Caixes, necesitó seis viajes a Forcall para ir completando la magnífica decoración que parecía pedirle más y más a medida que la iba completando de manera única y personal.

Yolanda y Ana por su parte, en la entrevista a la televisión local, enfatizaban que siempre quisieron decir la "relació" que llevaban años preparándose para decirla y que en este 2018 tuvieron su oportunidad. Los que estábamos cerca enseguida nos dimos cuenta que debajo del vestido de romano había una mujer, pero para muchos su voz femenina fue una sorpresa cuando se oyeron los primeros versos. La larga ovación que les brindaron los asistentes en la plaza debió parecerles justa recompensa a sus esfuerzos.

El voluntariado sigue muy vivo en Forcall y gracias a esta buena disposición podemos disfrutar por ejemplo de la subida al

campanario y contemplar una bella panorámica. Además esto ha dado pie a la reparación de la campana de Santa Ana gracias a la generosidad de dos parejas de entusiastas forcallanos. Como voluntarios son las personas que se encargan de limpiar la iglesia, de vestir santos y peanas, de preparar los ramos de flores, las que repasan y corrigen los desperfectos para que las imágenes luzcan bien, así como quienes ensayan para que las misas cantadas nos emocionen. Sin contar con los que participan como danzas o portadores de peanas, banderas y pendones y "los o las", menos visibles que buscan la ropa tradicional, la lavan y la ajustan para que sea un placer verla. Claro que también tenemos una nota discordante. Parece que cada vez hay más personal que parece inmune a las celebraciones, que está en el recorrido, pero no sólo no participa si no que no demuestra ningún respeto por la manifestación. Gente que ignora el gran esfuerzo para hacerla posible, gente ruidosa que cruza y traspasa sin preocuparse por la interrupción que causa, personas sin miramientos para los esfuerzos de sus conciudadanos.

Esta corriente de voluntariado nos ha permitido y permite, mantener nuestras tradiciones y hacerlo de manera digna y respetuosa. Gracias pues, a todos los que se comprometen para celebrar año tras año nuestras queridas Fiestas Patronales y a los que ayudan a hacer de Forcall un lugar más bello y atractivo para todos.

CONVOCATÒRIA

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA DE SOCIS DE LA COLÒNIA FORCALLANO-CATALANA

El dissabte dia 13 d'octubre es celebrarà a Forcall l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Colònia Forcallano - catalana corresponent a l'exercici de l'any 2018. L'acte tindrà lloc al Pavelló poliesportiu nou de Forcall.

PROGRAMA

10:30 h Missa (pendent de confirmació)

12 h Assemblea General amb el següent ordre del dia:

1. Lectura i aprovació de l'acta de la assemblea anterior, si s'escau
2. Informe d'activitats realitzades en 2017
3. Balanç econòmic 2017 i aprovació de l'estat de comptes, si s'escau
4. Informe d'activitats previstes en 2018
5. Presentació i aprovació del pressupost 2018, si s'escau
6. Informe de Presidència
7. Precs i preguntes
8. Canvi de seu social
9. Elecció de nova Junta Directiva

12 h 45 m m Presentació del llibre "Aplec dels Ports - 40 anys d'història col·lectiva" a càrrec del Centre d'Estudis dels Ports i Els Ports en Moviment

14 h Dinar de germanor al mateix pavelló, elaborat per "Carnisseria Rossamelia"

Preu 18 euros adults i 12 euros els xiquets (fins a 12 anys).

MENÚ ESPECIAL PER LA REUNIÓ DE LA COLÒNIA

Entrants (per compartir), amb pernil, formatge, secallones

Pastissos de sobrassada trufada i llagostins de Vinaròs

Paella mixta

Tarta semifreda d'Oreo

Pa, cafè o infusions amb rajolí de licor, Vi, gasosa i aigua.

Hi haurà loteria de Nadal per qui no n'hagi comprat encara.

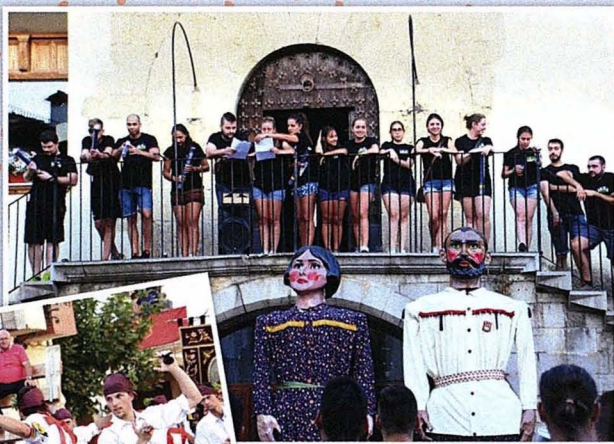
Per apuntar-se trucar als tel. 619102640 - 934155427 o als llistats que es posaran a diversos comerços de Forcall i a la Oficina de Turisme.

(Data màxima per apuntar-se el dia 11 d'octubre, es prega però que es faci el més aviat possible)

ELECCIONS

En compliment dels articles 14 i 15 dels Estatus es convoca eleccions per renovar la Junta Directiva, que s'escollirà per votació majoritària a l'Assemblea General Ordinària i Extraordinària de Socis que, a l'efecte, es convoca pel proper dia 13 d'octubre al Pavelló poliesportiu nou de Forcall. El període de presentació de candidatures quedarà tancat el dia 6 d'octubre.

IMATGES
DE FESTES

FESTA MAJOR 2018

Forcall ha celebrat les seves festes patronals del 24 d'agost a l'1 de setembre, han estat uns dies especialment concorreguts, ja sigui per les dates al final de l'estiu o per ser any de Sexenni a Morella, però la veritat es que el poble feia goig. També a ajudat molt la comissió de festes, que ham la seva magnífica tasca han fet possibles unes festes meravelloses.

Pel que fa als actes més tradicionals, el rosari de les torxes va ser multitudinari, la baixada de l'ermita va lluir al caure la nit del dissabte. Les processons i cercaviles igualment lluides, amb les danses al complet, en quant a les relacions un regust agre dolç, per una part no va haver relació de l'àngel el diumenge al vespre, però, per contrarestar la situació, les relacions del soldat romà de l'entrada de Sant Víctor de la nit del diumenge i de la processó de dilluns al vespre van ser especialment emotives, ja que per primera vegada en la història van ser recitades per xiques, Yolanda Miralles Guimerà i Ana Adell Beltrán van delectar a tots els presents amb una interpretació plena de passió i força, des de aquestes línies vull donar-les la enhorabona per la seva valentia, no es fàcil donar aquest pas, tots els assistents van respondre amb una gran ovació.

Destacar igualment el ball rodat, més de 40 parelles el van ballar, feia goig el gran rogre que es va formar davant de l'ajuntament, igualment remarcable l'actuació dels dolçainers i tabaleters forcallans, al llarg dels diversos actes festius.

La Coetà no va comptar amb en número habitual de participants, però els pocs que vam sortir ens ho vam passar estupendament, es van tirar bastantes dotzenes de borratxos, destacant que es van concentrar a les primeres hores de la nit, a les 2'30 hores vam marxar a ressenyar i la Coetà es va acabar, pot ser que el futur passi per una fórmula més reduïda en el temps, que concentri la atenció dels participants en unes poques hores.

Pel que fa als actes més festius, començarem amb el Pregó, la comissió ens va dedicar unes paraules de comiat i esperança en el futur de la festa, després la cercavila amb la xaranga "Herederos del Coñac", gegants i capgrossos, sangria i aigua, moltíssima aigua, que va fer

les delícies dels joves i no tant joves, pocs van ser els que van tornar secs a casa, tant per dins com per fora. La nit va acabar amb discomòvil al pavelló.

Les orquestres del primer dissabte i del darrer divendres, al pavelló van ser molt bones i concorregudes, el primer dissabte, per mati, "Encierro" infantil, organitzat per la colla La Moguda, com ve sent habitual molt participatiu, xiquets i pares van córrer pel carrer Sant Vicent i per la plaça Major, abans de pujar a l'ermita bous de carrer i bou embolat a la nit, amb casal del vi i cervesa amenitzar per una actuació de música flamenca. La nit de diumenge també va lluir amb l'habitual vall de disfresses, destacant els grups premiats, les falleres, els pelicans i els "pallasos justicieros", pel que fa als xiquets van guanyar els "Caza-fantasmas", a tots cal agrair la seva participació, els premis van ser patrocinats per carnisseria Vicente.

Dimarts vam tenir vaques i bou embolat a la plaça major i casal de vi i cervesa, amenitzat per la xaranga ABDLB, patrocinada per la colla el Garito, i nit temàtica d'indis i cowoys, amb discomòvil i bou mecànic, mol divertida, els premis van ser patrocinats per Hostal Aguilar. Dimecres va tenir lloc la XX concentració de paelles a la plaça Major, l'arròs el va posar la comissió, després més casal amenitzat per la Rondalla Primer de Maig, al bar Els Ports es va disputar el concurs de guinyot, per la nit sopar de pa i porta, el vi i la limonà patrocinada per Polo i Conesa.

El dijous dia dels xiquets, amb parc infantil aquàtic, actuacions diverses al pavelló i Holi Colors i globotada a càrrec de la colla La Comuna, pel vespre casal amb actuació de Efrain & Los Piratas del Flamenco, al bar Ca Costa es va disputar el concurs de botifarra. A la mateixa hora al camp de Futbol, II concurs de futbol intercomarcal, patrocinat per carnisseria Rossamelia, malgrat la pluja els partits van ser molt divertits, van guanyar "He Vaa", un equip format majoritàriament per xiques. Per la nit sopar popular del bou elaborat pel Hotel Palau dels Osset, teatre Improllauros, mol entretingut, i discomòvil a càrrec de DJ Omar Selektá, amb música dels anys 60-70-80, tot a la plaça Major.

Divendres, dia dal jubilats, missa "baturra", cercavila pel carrers del poble amb actuació especial a la Residència. Dinar de germanor i ball amb DJ Omar Selecta al pavelló. A la plaça vaques i casal, per la nit exhibició d'emboladors, amb 4 embolades i orquestra al pavelló, una jornada mol completa i animada.

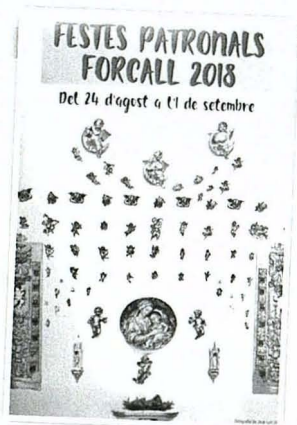
Dissabte 1 de setembre, darrer dia de festes, patrocinat per la Penya Taurina Cornupetes, vaques pel matí, dinar de socis, al vespre prova de sis vaques del ferro de "El Jaral de Mira",

prova del bou del ferro de Juan Pedro Domecq, sopar de socis, embolada de "Botijero" i macrodiscomòbil a la plaça.

Cal destacar novament la tasca de la comissió i de tots el voluntaris que fan possible la festa, amenitzar els vespres amb casal del vi i la cervesa i vesprades musicals ha estat un encert, cal animar a tots i totes a continuar treballant per mantenir les festes majors del nostre poble.

PROGRAMA DE FESTES

Aquest any el programa de festes mostra en portada una fotografia de José Luis López amb les recents millores en la decoració de l'ermita, a l'interior un article signat per Salvador Badiella, ens explica aquest projecte amb més il·lustracions. Un bon grapat de fotografies del fons creat amb els diferents concursos omplen les pàgines del llibret, un altre interessant article sobre la Indumentària Forcallana Tradicional, de Carme Ferrer, amb moltes imatges, completa la part cultural del programa, en el que no falten les salutacions de l'alcalde, del mossèn i de la comissió.

CRÓNICA TAURINA

por Maki

Los actos taurinos en Forcall empezaron el sábado 25 de agosto con una tarde de vacas de Hnos Barberán "Carpio" de Zorita. Siendo una buena tarde con vacas que dieron juego para los aficionados allí presentes. Por la noche se emboló un toro de Teo Adell (Castellote), con el hierro de Javier Molina, que hubo problemas en la embolada y se mostró reservón.

El martes volvían los actos taurinos y el debut de Alberto Garrido (Torre d'en Domeché) con una tarde de vacas muy floja. Por la noche se emboló un toro de Bellés (Torre d'en Besora) que no fue lucido a causa de estar el piso mojado.

El viernes se volvía anunciar Hnos Barberán con una tarde muy buena, con vacas para el disfrute de todos. De noche se organizó una exhibición de emboladores con toros de Hnos. Barberán, con las cuadrillas: Morella, Todolella, Castillo Villamalefa y Villarlengu. El segundo sábado, y día de la peña Cornupetes, se soltaron becerras de Hnos Barberán de mañana. De tarde venía Colomer (Calanda) con ocho vacas del hierro de Jaral de Mira, que dieron buen juego durante su lidia. Seguidamente se desencajonaba a Botijero de Juan Pedro Domecq, con un comportamiento algo reservón pero de preciosa capa. De noche el comportamiento fue igual a la tarde.

PARTICIPANTS A LES DANSES

DANSANTS

Carlos Hernández García, Víctor Hernández García, Jorge Miralles Guimerà, Saül Ferrer Bordás, Miguel Morata Dolz, Joan Querol Vicent, Gerard Carbó Santamaría, Iván Viñals Cervera, Adrià Gil Sorribes, Manel Gil Sorribes i Oscar Viñals Càmara.

GITANETES

Cristina Artola Omedes, Marta Viñals Càmara, Maria Tena Ripollés, Aida Molina Querol, Cristina Carbó Sebastià, Celia Carbó García, Eva Lerma Pesudo i Carla Ferrer Pallarés. Barrero: Joan Martí Pinell.

ARQUETS

Nora Ferrer Bordás, Sofia Foguet García, Pau Porcar Fornell, Ferran Feliu Vert, Maria Palos Piquer, Nuria Martí Priego, Aina Vert Martínez i Dani Sanuy Piquer.

VARETES

Albert Porcar Fornell, Raül Pérez Carceller, Candela Agut Bordés, Judit Milián Ortiz, Rubén Ibañez Vilar, Ferran Sancho Egea, Neus García Fuster, Arantxa Gil Cerdán, Roser Langa Omedes i Nahia Viñals González.

LLAURADORA

Gemma Polo Langa

LLAURADORS

Alberto García Monfort i Rafa Carbó Sos.

RELACIONS

Yolanda Miralles Guimerà i Ana Adell Beltrán.

GRUP DE DOLÇAINERS I TABALETERS DE FORCALL

Tabals: Ana Carbó Cortes, Andrea Querol Sancho, Lola Antequera Guarch, Gemma Polo

Langa, Dani Tena Gual, Alicia Amela Ejarque, Cristina Castel, Alberto Celma Barberán i Pablo Chervet Royo.

Gaites: Ximo Segura Ferrer, Pau Igual Segura, Blai Peñarroya Pechobierto, Gerard Carbó Santamaría, Iván Viñals Cervera i Genís Boix Oliva.

CAMPIONATS

CAMPIONAT DE GUINYOT

(Patrocinat per Bar Els Ports)

CAMPIONS:

Juan Altaba i Paco Chervet

SUBCAMPIONS:

Xuso Segura i Toni Guardiola

CAMPIONAT DE BOTIFARRA

(Patrocinat per Bar Ca Costa)

CAMPIONS:

Javier Ferrer i José María Peñarroya

SUBCAMPIONS:

Maribel Càmara i Tania Castel

ESQUITXOS D'HISTÒRIA

per Antoni Eixarch Cardona i Carmen Ferrer Llop

FORCALL I ELS GERMANS DE L'HOSPITAL DE LA SANTA CREU

Com s'ha explicat en els capítols anteriors dedicats a les Congregació de les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu, en l'edat mitjana que es quan es creen els primers hospitals, varies van ser les agrupacions, més o menys organitzades, d'homes i dones que es dedicaven a la pia assistència de persones pobres i malaltes.

A tota classe de personal hospitalari, ja fos empleat en el servei o fos un altruista voluntari, se li deia germà o germana i a les agrupacions que representaven germandat que actuava indistintament en un o varis hospitals a la vegada i un mateix hospital era atès per més d'una germandat. Va ser a rel de la consolidació de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona com a resultat de la fusió d'altres hospitals, que aquestes germandats tendiren a desaparèixer agrupant-se part dels seus membres, homes i dones, en la Confraria de la Santa Creu.

Allarg dels segles se'n creen de noves i es van transformant les existents. Recordem com davant de les exigències de la rigorosa moralitat pròpia de l'època apareixen les anomenades "darderes" -el 1730- per substituir als homes en l'atenció a les dones malaltes.

Es el 1784 quan un grup de deu joves artesans de la ciutat demanen permís a la Molt Il·lustre Junta de l'Hospital per fundar els Germans Infermers del Sant Hospital. Després d'uns breus exercicis de formació amb els PP. Paül's queda constituïda la Comunitat amb el nom de Germans de la Caritat.

Els pretendents a ingressar eren persones caritatives que en les seves hores lliures ja atendien a malalts i malaltes, a títol individual -se'ls coneixia com "servents mercenaris"- o integrats en una pia associació. Entre ells hi havia capellans, cavallers i artesans de la ciutat. Feien uns mesos de pràctica a l'Hospital i a l'any se'ls posava l'escut i vestien sotana. Condició indispensable era que l'aspirant tingués molta salut, fos fort física i anímicament i molt resistent d'esperit. Malauradament molts emmalaltien molt aviat, en alguns casos amb fatídiques

conseqüències, a l'estar en contacte i a prop d'infermetats contagioses en un entorn en el que la prevenció i la profilaxis eren desconegudes i inexistents.

A l'inici la seva funció principal era la d'anar a demanar caritat pels carrers i cases i encarregar-se de la cura d'exposits i l'atenció als dements, cosa que assumeixen en exclusiva el 1805.

Això no treu que el capità general de Catalunya, el 1791, els demani que atenguin al personal militar malalt i ferit en els conflictes amb França. Aquesta va ser una dura feina, molt feixuga i perillosa, que els va portar a patir vexacions i no poques trifurques i agressions. La feina els desbordava tenint que atendre el 1794 a més de mil soldats espanyols i a 400 presoners francesos.

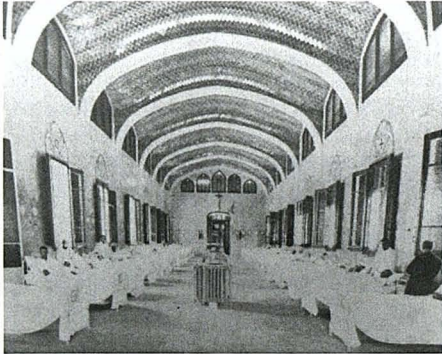
Aquesta situació es va repetir el 1805, quan van tenir que assistir a 3.500 militars. Els conflictes de disciplina i les dificultats d'ordre superaren en molt la disposició caritativa dels germans que van patir novament el caràcter agressiu i indisciplinat de la majoria d'aquells malalts.

En mig de la Guerra del Francès el germans veuen perillar la seva integritat física i la majoria opta per abandonar els hospitals fugint de la ciutat, dispersant-se i amagant-se pel territori, sols 6 valents i atrevits es van mantenir al servei dels necessitats als que van atendre, havent canviat l'hàbit per un vestit de seglar, fins el 1814 quan acabada la guerra van tornar la majoria dels seus companys.

La Comunitat s'organitza i esdevé el primer Capítol General el 1815 on es determina que a partir d'aquella assemblea passaran a denominar-se Germans' de l'Hospital de la Santa Creu a la vegada que es defineix el Consell Rector que encapçalarà un Pare Principal i un President. Cinc anys més tard son declarats exempts dels servei militar que en l'època era

obligatori per a tots els homes compresos entre el 16 i els 50 anys

Les epidèmies importades d'ultramar que arribaren a la ciutat amb els mariners i comerciants dels vaixells procedents de La Habana assolen el país i el 1821 la febre groga fa estralls dins la població barcelonina, 8.846 morts del quals 1.312 van ser atesos pels germans i germanes. Un germà, cinc germanes i divuit metges van ser víctimes de la infermetat.

Pavelló Sant Leopold

A reu d'Espanya es viu en un clima de confusió, el país es veu envoltat per lluites entre partits i dins els propis partits polítics, s'entra en una incipient guerra civil i es mostren greus indicis d'una immediata ruïna del Règim Constitucional del rei Ferran VII.

La revolta està servida, el clero es perseguit i tres germans, per ordre del Govern, són expulsats i desterrats per sospitosos i a la resta se'ls obliga a no utilitzar la sotana (fet que es vigent fins l'entrada del s. XX). Dos germanes corren la mateixa sort i també són expulsades.

El Govern espanyol acorda autoritzar a cada lloc on s'escau una Junta de Beneficència Municipal que a partir de 1821 s'encarregui del govern i de l'administració dels fons benèfics deixant, en el cas concret de Barcelona, a la MIA en un segon pla. Aquesta solució la tornarà a adoptar el Govern el 1852 fins que el 1874 la MIA torna a recuperar les seves atribucions.

S'acorda que abans d'ingressar qualsevol persona a la Comunitat es comprovarà la identitat de l'individu, la seva procedència, ocupació i conducta. Els expulsats i desterrats poden tornar sota el compromís de no ficar-se en assumptes polítics.

El 1833, a la mort del rei, la guerra es inevitable -la que coneixem com Primera Guerra Carlina- i alguns germans militen en la causa del pretendent l'infant Carles Mª Isidre de Borbó al tron. La vida dels germans es complica molt en aquets període, l'hospital pateix les conseqüències de la desamortització, tenen que acollir als religiosos exclaustrats d'altres convents i monestirs, viuen amb inquietud l'incendi d'esglésies i llocs de culte i un altra vegada la ciutat es veu afectada per una epidèmia, aquesta vegada de còlera.

Els anys posteriors a la guerra tampoc són fàcils pels germans. Aviat arribarà la segona guerra carlina i prèviament tindran que refer-se del bombardeig que el general Espartero va fer sobre Barcelona. Més epidèmies arriben a la ciutat, de còlera el 1854, 1865 i 1885 i de febre groga el 1870. L'alcaldia demana als germans la seva col·laboració per atendre i cuidar als malats. Paguen un preu alt, alguns són contagiats i emmalalteixen greument.

No tots els esdeveniments van ser dolents, el Govern es va fer enrerer i atenent al caràcter de beneficència privada de la que es manté econòmicament l'Hospital, el 1868 aixeca la desamortització que afectava als seus bens i patrimoni.

Els germans es fan càrrec del recent inaugurat manicomi de la Santa Creu, impulsat pel Dr. Emilio Pi i Molist el 1889.

En els primers anys del 1900 alguns germans ajuden en la construcció del nou Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau i fins la seva inauguració el 1929 intervenen en les obres encarregant-se de diferents tasques i del control de personal. Es traslladen a aquest recinte el mateix any de la seva inauguració.

Malgrat tot la Comunitat estava molt castigada, el nombre de germans anava minvant, i es va veure envoltada dins una rivalitat entre el personal de l'Hospital i els capellans, metges i Germanes (que van ser fins el final les seves fidels defensores) en l'assistència als malats; tot va acabar en una vaga dels treballadors el 1920 i els Germans van ser substituïts per personal laic.

La Comunitat va patir un cert oblit per part de les administracions i autoritats en les funcions que sempre havia exercit. Aprofitant que les Germanes havien demanat la conversió de la seva Comunitat en Institut religiós, el Germà Major va demanar el mateix -el 1924- al Bisbe de Barcelona per tal de que tramités la seva sol·licitud al Vaticà. Després de varies inci-

dències, gestions, viatges, etc., es va resoldre desfavorablement la demanda dels Germans. El 1927 el Bisbe tramitava l'autorització per les Germanes en constituir-se en "Congregació Religiosa de vots simples de dret diocesà amb el títol de Germanes Hospitalàries de la Santa Creu" i als germans se'ls denegava i sols se'ls reconeixia com "Pia Societat de barons de l'Hospital de la Santa Creu d'aquesta Ciutat i Diòcesis, en Societat laica sense vots i de dret diocesà, amb el títol de Pia Societat de Germans de la Caritat de la Santa Creu".

Hospital interior

Dins d'aquest entorn confeccionen el que serà les "Constitucions de la Pia Societat", es a dir, el que vindria a ser el reglament de règim intern.

En aquest document s'estableix, entre moltes altres coses, que la Societat estarà regida per un Germà Superior Major o Pare, quatre Consultors, Secretari General, Ecònom i Mestre de Novicis. A cada lloc on hi ha presència de germans hi haurà un Superior. També s'estableix el període de formació que aproximadament es d'un any en una primera etapa de postulantat i una segona d'any i mig de noviciat.

Al no tenir la condició de congregació religiosa no han de professar vots, malgrat les "Constitucions" contemplen que s'acullen als de pobresa, obediència i castedat que renovaran anualment. S'han de mantenir solters i poden conservar els seus bens i patrimoni personal,

però tot el que guanyen com a membres de la Associació queda en poder d'aquesta.

La disciplina arriba fins el punt de que han de demanar permís per sortir fora del recinte on viuen i sempre per extrema necessitat, aniran acompanyats per un altre germà i al tornar reportarà, al Superior els detalls de la sortida. La correspondència que rebin i la que ells generin cap a l'exterior serà prèviament llegida pel Superior local. Tampoc podran tenir amistats particulars.

En la relació que tenim a l'abast, que va des de 1784 a 1935, hi ha un total de 402 germans, majoritàriament de Barcelona i d'arreu de Catalunya, de les que hem trobat un nombre prou significatiu procedents de la nostra comarca i que representem en el quadre següent:

POBLE	NOMBRE TOTAL DE GERMANES
FORCALL	8
LAMATA	1
TODOLELLA	1
XIVA	1

Això representa que el 2% dels germans de la Comunitat eren nascuts a Forcall i el 3% a la comarca d'Els Ports.

Curiosament els primers forcallans, en un total de cinc, ingressen el mateix any, el 1882.

Caldria afegir a un Germà natural de la veïna província Terol, Andrés Altava Bertoliu, de La Iglesuela, que va ingressar a l'abril del 1895.

El primer de la llista comarcal es un home de Xiva, Juan Ibañez Manpel que va ingressar al gener del 1882, el mateix any que cinc dels germans forcallans. Va morir als vuit mesos d'ingressar. Curiosament les primeres germanes de la comarca que van ingressar en la seva Comunitat (1868-69) també eren de Xiva, però no hem pogut o no hem sabut trobar cap lligam entre ells.

Com homenatge als nostres hospitalaris forcallans oferim la llista completa -que es pública

NOM RELIGIÓS	1er. COGNOM	2on. COG.	INGRÉS	ANYS *
ANTONIO	PALOS	VIÑALS	30.03.1882	44
VÍCTOR	BORDAS**	LLOP	19.04.1882	43
JOAQUÍN	CARCELLER	OMEDES	04.07.1882	6
BERNARDO	PALOS	VIÑALS	10.10.1882	?
VICENTE	MONFORT	GINER	10.10.1882	13
JOSÉ	FERRER	MAGNA	08.07.1895	48
ANTONIO	MIJAVILA	PEÑARROYA	24.09.1919	20
VICENTE	DABÓN	JULIÁN	03.05.1932	11

* Anys que aproximadament van estar dins la Germanat.

** En alguns documents apareix, creiem que erròniament, com a Borrás

i està editada dins la bibliografia que hem consultat, amb la data d'ingrés:

Que en sabem d'aquests germans?

Antonio Palos va tenir el seu últim destí, on va estar 18 anys fins la seva mort el 1926, a Ca Masdeu d'Horta -Hospital de Sant Llàtzer inaugurat el 1904- atenant malalts leprosos. Va tenir una destacada actuació en els fets de la Setmana Tràgica el 1909 quan va amagar a religiosos proporcionant-los un sostre, menjar i vestimenta de seglar per passar inadvertits.

Víctor Bordás dedica els seus últims anys a la cura de nens malalts fins la seva mort el 1925.

Amb el seu amic Antonio i altres joves participa en l'organització de la Congregació de San Lluís Gonzaga a Barcelona que creiem estava enfocada a acollir joves i seminaristes. D'aquest últim fet no hem entrat en més detalls per entendre que se'n va fora de l'objecte d'aquest article.

Del Germà Joaquín Carceller sabem que, al donar-se per acabada l'epidèmia de còlera de 1885 l'Ajuntament va deixar un edifici sota el dipòsit d'aigua del Parc pels pobres i persones que demanaven caritat pública i eren recollits dels carrers de la ciutat, amb un altre germà i dues germanes se'n van fer càrrec d'aquella mena d'asil posant-lo en condicions d'habitabilitat suficient. Allí va estar fins el 1888 quan van ser substituïts per les "Filles de la Caritat" que hem citat en capítols anteriors.

Durant la guerra civil espanyola del 36 la majoria dels germans van morir. Presumptament, el Germà Antonio Mijavila va ser una víctima més.

La Germandat pràcticament va desaparèixer al voltant de 1955 i els pocs que van sobreviure a la guerra van ser acollits fins la seva mort pels pares "Camilos" de Barcelona, Germans Missioners dels Malalts Pobres sota l'advocació de Sant Camilo i la Santa Creu. Alguns van entrar en altres Institucions religioses com José Ferrer que ho fer en l'Ordre dels Agustins Recoletos, ordenant-se en el Monestir de Sant Milián de la Cogolla el 1943. D'altres van deixar definitivament els hàbits, entre ells dos forcallans incorporant-se a la quotidianitat de la vida del poble. Un d'ells, es probable, exercís de sagristà a la Parròquia de l'Assumpció de Forcall a primers dels anys 1900. Un tercer germà ja va deixar els hàbits abans de la guerra civil. Tots tres van formar família.

Aquest ha estat el nostre últim esquitx de història² dedicat als abnegats religiosos, dones i homes, que van dedicar la seva vida a ajudar als malalts necessitats.

1. També se'ls anomenava "Hermanos"
1. Notes dels Redactors:

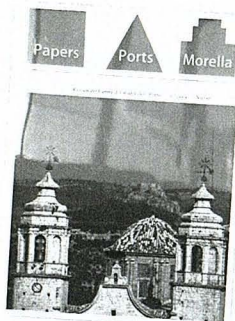
AGRAÏMENTS

El nostre agraïment a les Germanes S.C. Rosa Blanca Segura Palacios i Carmen Llop Sorribes per haver-nos donat a conèixer l'existència dels forcallans germans hospitalaris.

BIBLIOGRAFIA

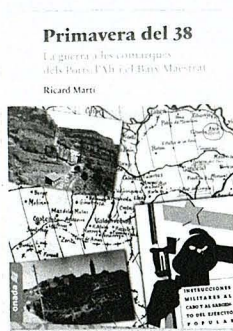
1. BUTLLETÍ DE LA COLÒNIA I VILA DE FORCALL. "BISGARCIS". Nos 74, 91 i 94. Any XII abril 1972 setembre i desembre 1973. Colònia Forcallano-catalana. Barcelona. DL B-12.028-70.
2. CON TOCA. MUJERES Y TRABAJO HOSPITALARIO. AVANCES EN TIEMPOS CONVULSOS. LAS HERMANAS DE LA CARIDAD. Yetano, Ana. UAB. Revista Manuscrits. 2009.
3. DEL BACIL DE KOCH A LA SALUT PER TOT HOM. CENT ANYS DE LA FUNDACIÓ DE L'HOSPITAL DE L'ESPERIT SANT (1917-2017). Fundació Hospital de l'Esperit Sant. Santa Coloma de Gramanet. 2017. DL B-8.359-2017.
4. DICCIONARI D'HISTÒRIA ECLESIASTICA DE CATALUNYA. Vol. 2. Editorial Claret. Barcelona. 2000. ISBN 84-8297-310 X.
5. EVOLUCION DE LOS CUIDADOS ENFERMEROS EN EL HOSPITAL DE L'ESPERIT SANT DE SANTA COLOMA DE GRAMANET. 1917-2010. Galvany Estragués, Paola. Tesis doctoral UB. 2011
6. LAS HERMANAS HOSPITALARIAS DE LA SANTA CRUZ DE BARCELONA (1792-1977). Mestre Bun, Carmen. Editorial Claret. Barcelona. 1991. ISBN 84-7263-747-6. DL B-26.236-1991
7. LOS HERMANOS DEL HOSPITAL DE LA SANTA CRUZ. Anònim: Un Hermano de la Caridad. Librería Casulleras. Barcelona. 1935
8. HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU 1401-2001. Riu, Manuel. Barcelona. 2001. ISBN 8477828091. DL B-47.848-2001.
9. L'HOSPITAL LA DE SANTA CREU I SANT PAU DE LA CIUTAT DE BARCELONA, 600 ANYS. ISBN 8477828636. DL B-49.553-2001.
10. HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU: HISTÒRIA, ARQUITECTURA, ART. Serradora, Teresa. 2009.
11. HOSPITAL DE SANTA CREU I SANT PAU. L'HOSPITAL DE BARCELONA. Fundació Hospital de Sant Pau. Editorial Gustavo Gili. Barcelona. 1971. DL B-29.195-1971.

PAPERS DELS PORTS

El 16 d'agost, a la Sala del Justícia de Morella, es va presentar l'edició impresa de la revista Papers dels Ports, n.2 de la segona època, editada pel Centre d'Estudis dels Ports. Va haver presentació de comunicacions en vers als articles que la componen pels alguns dels seus autors, Julià Pastor, Jordi Marin, Pep Querol, Andreu Serret, Dolors Vidal, Miguel Àngel Troncho, Paqui Fuster, Antoni Eixarch i Lluís Meseguer. L'acte presentat per Carles Jiovani forma del cicle Diàlegs dels Ports, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Morella. La Colònia Forcallano-catalana va estar representada per Antoni Eixarch en l'escriu-obituari del professor Josep Eixarch.

PRIMAVERA DEL 38

El 21 d'agost, a la Sala Capitular de l'Ajuntament del Forcall, es va presentar el llibre "Primavera del 38" d'en Ricard Martí Morales. L'acte presidit per l'Alcalde de Forcall, Santiago Pérez, va estar moderat per Antoni

Eixarch i organitzat per la Colònia Forcallano-catalana dins el marc de col·laboració amb el Centre d'Estudis dels Ports, amb participació de l'Ajuntament de Forcall.

L'obra està prologada pel Dr. Joan Vilarroya i Font, Catedràtic d'Història Contemporània en la Universitat de Barcelona, especialista en Història Militar, de la Guerra Civil Espanyola i del Franquisme.

L'autor va exposar un assaig històric sobre els esdeveniments ocorreguts entre el 9 de març i el 15 de juny de 1938 al sud de l'Ebre, especialment a les comarques dels Ports, l'Alt Maestrat i el Baix Maestrat.

Tot i existir molta bibliografia sobre el tema, la propaganda oficial del règim franquista va amagar durant decennis els punts de vista i les opinions dels combatents i tractadistes republicans sobre els esdeveniments relatats.

Aquest fet i la recopilació d'abundant material gràfic, en part inèdit, justifiquen la publicació d'una obra rigorosa, la qual a partir de documents oficials, cròniques periodístiques i llibres de memòries, ofereix una visió equilibrada dels antecedents, vivències i conseqüències d'aquells mesos.

El llibre ens descriu la batalla de Terol, la posterior d'Aragó i l'ofensiva de les tropes nacionalistes cap al mar Mediterrani que va ser un fet rellevant i decisiu en el resultat final de la guerra facilitant l'inici de la batalla de l'Ebre; com es van viure ambdues campanyes als Ports i als Maestrats fins la fi dels combats, des d'un i altre bàndol; quin paper van jugar els estrangers amb l'intervenció de les brigades internacionals, italianes i soviètiques; les estudiades accions de l'aviació. El llibre també ens brinda uns petits apunts biogràfics posteriors de diverses personalitats combatents d'ambdós bàndols: Aranda, García-Valiño, Alonso, Yagüe, Rojo, Tagüena, Lister i uns quants més que després tindrien una important participació en la batalla de l'Ebre. Una taula cronològica dels fets ajuda al lector a entendre l'evolució de les accions militars.

Tot això s'explica en 110 pàgines de text, 22 mapes en colors, 200 fotografies en blanc i negre i 55 en colors. L'obra dona peu a una exposició itinerant pels pobles de la Comarca a partir de la tardor d'enguany.

PULSO FORCALLANO

AYUDAS A LA CONTRATACIÓN DE DESEMPLEADOS.

Actualmente el Ayuntamiento de Forcall cuenta con 8 personas contratadas con diversas ayudas obtenidas para la contratación de personas en situación de desempleo por parte de diferentes administraciones. De entre estas destacar las ayudas por parte del SERVEF dependiente de la Conselleria d'Economia, que a través de dos programas EMPUJU y EMCUJU ha permitido la contratación de 6 personas, con y sin formación, menores de 30 años por un periodo de 12 meses. En estas ayudas se han recibido las cuantías importantes de 63.422€ y 51.652€ respectivamente, y de momento ha permitido que estas 6 jóvenes tengan una oportunidad laboral por un periodo de un año, adaptando su formación a las necesidades del consistorio. De momento y durante los meses de julio (inicio de estos programas) y agosto, han realizado la coordinación del estiu cultural, la escola d'estiu, trabajos de difusión, solicitudes de proyectos medioambientales, ampliación de apertura de la biblioteca y de los museos y otros trabajos administrativos, así como de limpieza y mantenimiento de la localidad.

Por otro lado, por parte de la Diputación de Castellón se han recibido dos ayudas para la contratación, en un caso de un peón de servicios múltiples durante 3 meses y medio con un importe de 4.825 €, que finalizará su trabajo en el mes de septiembre y que ha permitido reforzar la brigada municipal en el periodo estival cuando la carga de trabajo es mayor y por el otro lado, para la contratación de un refuerzo para la oficina de turismo por un periodo de 5 meses y con un importe de 6.399 €, que finalizará su trabajo hacia mitad mes de diciembre. Destacar también que en el mes de julio finalizaron su trabajo la brigada medioambiental de mitigación de incendios que

ha permitido la recuperación de antiguos caminos, mantenimiento de sendas, limpieza de banales..., durante un periodo de 6 meses. Resaltar que la Conselleria de Presidencia ya ha concedido al Ayuntamiento de Forcall una nueva ayuda de casi 80.000€ que permitirá de nuevo la contratación en el mes de octubre de 7-8 personas para continuar con estos trabajos tan importantes, para lo cual se están pidiendo los permisos a los diferentes organismos, así como a particulares, en el caso de que aquellas personas que tengan un banal próximo a la localidad puedan ser limpiados para reducir el riesgo e impacto ante un hipotético incendio.

AYUDAS AL PATRIMONIO

La Conselleria de Cultura ha otorgado una ayuda de casi 40.000 € al Ayuntamiento de Forcall para que pueda llevar a cabo la reparación de una parte del tejado de la iglesia del Convento de los Dominicos. Esta actuación complementará la llevada a cabo el año pasado y permitirá reparar las partes más dañadas de la cubierta de este edificio, para garantizar la no entrada de agua y la seguridad y poder realizar de manera más asidua diferentes actividades en este espacio que fue cedido por el obispado de Tortosa al Ayuntamiento de Forcall. Por otro lado, tanto el Obispado de Tortosa como el Ayuntamiento de Forcall, han mantenido reuniones tanto con la Diputación de Castellón como de la Conselleria de Cultura, por tal de obtener financiación para llevar a cabo la reparación de la ermita de Sant Josep, que se encuentra cerrada desde hace décadas y que en los últimos meses se ha deteriorado considerablemente. Destacar al respecto que el obispado ha comprometido una inversión de 15.000€ para una actuación de urgencia, a la vez que se ha presentado una solicitud de ayuda a los fondos LEADER que la gestiona la

Conselleria de Agricultura, por un importe de 65.000€; proyecto que ha sido redactado y asumido por el Ayuntamiento de Forcall.

■ RESIDENCIA

La residencia de Forcall, cumplió los 20 años de su inauguración con un gran fiesta, organizada por el personal de la residencia y que contó con la participación de todos los usuarios, así como familiares y amigos, trabajadores y hasta un total de unas 200 personas. En la misma intervinieron la directora de la residencia, el alcalde y la directora territorial de la Conselleria de Bienestar Social, que destacaron la buena salud de la que goza la residencia y la importancia que tiene para Forcall. La Rondalla de Les Folies y la coral de los niños de la escuela pusieron la nota musical, finalizando el acto con un vino de honor en un acto muy emotivo.

Por otro lado, destacar que una nueva ayuda de 42.000€ ha sido recibida para mejorar la accesibilidad en el edificio antiguo de la residencia, eliminación de los escalones de las duchas de los baños y ampliación de las puertas de acceso a las habitaciones a la normativa actual. Ayuda que se suma a las citadas en el anterior Bisgargis y que permitirá licitar y adjudicar la obra este mes de septiembre, (las mismas se han retrasado respecto de lo esperado). Se espera también poder acabar las obras hacia finales del mes de diciembre, coincidiendo dicho mes con la apertura de la lista para que se puedan apuntar aquellas personas que quieran disponer de plazas libres de acceso a la residencia

■ FIBRA ÓPTICA

El municipio de Forcall se va a beneficiar del convenio suscrito entre la Generalitat Valenciana y Telefónica para la instalación en zonas rurales de fibra óptica.

Esta instalación contará con dos fases, una primera con la implantación de la fibra hasta el edificio de telefónica, que se llevará a

cabo en el mes de septiembre y una segunda fase que llevará la fibra a todas las partes del pueblo.

Esta iniciativa es una importante noticia ya que reducirá la brecha digital entre las ciudades y pueblos de la Comunidad Valenciana y permitirá un mejor acceso a internet.

■ PABELLON POLIDEPORTIVO Y DE FIESTAS

Han finalizado las actuaciones en los dos pabellones municipales, cuyo objetivo era adecuarlos a la legalidad, con la mejora de accesibilidad, evacuación e incendios, permitiendo la legalización de los mismos para usos múltiples. Dichas actuaciones fueron llevadas a cabo por diferentes empresas y con ayudas del Plan 135 de la Diputación de Castellón. En el caso del Pabellón del Cuartel se ha mejorado la accesibilidad por la puerta trasera, permitiendo el acceso con silla de ruedas, así como la mejora de la entrada principal para cumplir la evacuación de incendios, resaltando que se ha reubicado la instalación de la pica de limpieza que se había instalado con la colaboración de los mayores de Sant Antoni.

En el Pabellón Polideportivo se ha pavimentado la salida de la calle exterior contigua para cumplir con la evacuación de incendios y también se han ignifugado todas las vigas.

■ ESCUELAS

Se han realizado trabajos de mejora en las escuelas, con motivo del inicio del curso escolar. Así en el mes de julio, desde el Consell Escolar y la dirección del centro, se trasladó al Ayuntamiento la necesidad de poder contar con una nueva aula de refuerzo. Ante la imposibilidad de desdoblarse un aula ni ampliar el centro, desde el centro y por parte del Ayuntamiento se propuso a la Conselleria de Educación el poder eliminar uno de los baños del primer piso, desdoblándolo el baño existente.

Así después de la visita de la unidad técnica

de la Conselleria y la autorización se iniciaron las obras en el mes de agosto, para poder finalizarlas antes del inicio de curso. Dichas obras han sido asumidas directamente por el Ayuntamiento de Forcall y permitirá la creación de esta pequeña aula de refuerzo para unos 4-5 alumnos de capacidad.

ACTIVIDADES CULTURALES

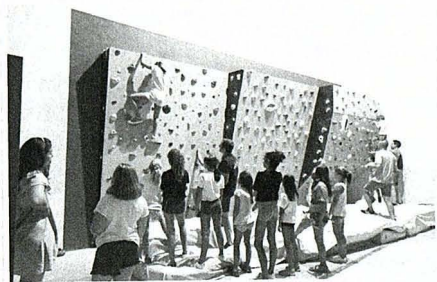
En este apartado destacar algunas de las actividades más relevantes que se han llevado a cabo durante estos días, entre ellas destacar las Jornadas de Carlismo que impulsaron los Ayuntamientos de Forcall y Cantavieja conjuntamente, intercambiando exposiciones, caminatas temáticas, visitas guiadas, charlas e incluso la presentación del libro de Victor Amela en Cantavieja.

Relacionado con la fotografía hay que destacar la muestra de la UJI imaginaria en el que participaban autores de la comarca como Eduardo Manero y Miguel Ángel Troncho, también el curso de introducción a la fotografía que organizó la Confraria de Sant Antoni y con esta temática y dentro del Estiu Cultural destacar la exposición fotográfica de Vicent Martell i Manuel Catalán que durante todo el mes de agosto ha sido muy visitada.

Ya dentro de la programación del Estiu Cultural, como siempre el mismo empezó para los más pequeños desde principios del mes de julio con la escoleta d'estiu, con muchas y variadas actividades y excursiones como la que hicieron a las Cuevas de Cristal de Molinos, finalizando el 10 de agosto.

En este mes de agosto se programaron actividades para todos los públicos y de todo tipo como charlas como El azafrán en la Comarca dels Ports, sobre la Lucha contra el Cáncer. Diferentes talleres, como el dirigido para los más pequeños de higiene dental por Ana Carbó, de cazadores y ganaderos, de ornitología a cargo del grupo AU de Castellón, de

Rocodromo a cargo de Paco Monfort, de elaboración de cerveza artesana por Selu López, de iniciación de trabajos con flores, realizado por María Vert.

A todo esto hay que añadir otras actividades de Yoga, Zumba, visitas al campanario, rutas guiadas por Ismael Carbó a la Mola la Vila. Excursiones a Vilafames i las bodegas Baron d'Alba, caminatas nocturnas.

La música también estuvo presente con diferentes actuaciones para los más pequeños y con diversos conciertos en la Plaza Mayor de tardeo y por la noche, donde todos los viernes se consolidó de nuevos el Sopar de Tapes, con gastronomía variada que también pudimos disfrutar con un curso de cocina de supervivencia realizado por Omar Guarch, la cena de temática peruana realizada por Carmen Gutiérrez o el Sopar de la Fam.

Por último destacar en este apartado la presentación de los libros La Primavera del 38 de Ricard Martí, así como Les Arrels Històriques de la Comarca dels Ports a cargo de Vicent Royo.

RECEPTARI: LA MATANÇA I CAL SURDO.

Cal Surdo es una de les cases que podríem anomenar típiques de famílies que vivien de la terra a Forcall durant el s. XX, però amb una feina extra, fer de carreters i vendre alguns dels productes, com oli o vi. Com moltes altres famílies matava el gorrino, aquest article a eixit d'una xerrada amb Paquita Ferrer Ferrer, de les matances que feien a s'ha casa, i del record que tinc de les que hi vaig participar.

A cal Surdo avien arribat a matar dos gorrinos i un bou, els gorrinos al ser viatjants els aconseguien en qualsevol mercat i els criaven a casa, el bou recorda que va venir de la fira de Cantavella.

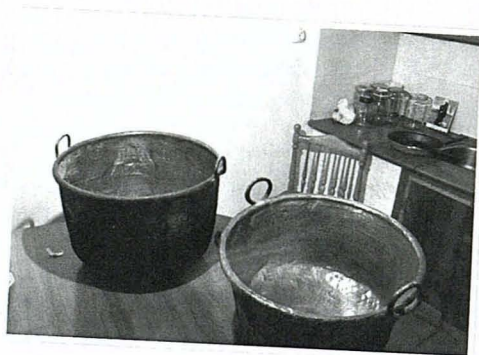
La primera preparació era bullir la seva de les botifarres, després recollir la caldera, la maquina de farcir, la de picar i un llibrell gran, que servien per tota la família i compartien entre els tres germans, els pares i tios de Paquita. A la matança es convidava als membres de la família més propera. L'agüelo de Paquita convidava a tots els néts a la matança, suposo

CIGRONS DE DEJÚ..

Forma de fer-los.

Posar a remull el dia antes els cigrons en aigua i sal, algú afegia bicarbonat. Els cigrons solien ser de casa, que els plantaven al secà.

Es posen a bullir els cigrons i quan casi estan, s'afegeix una picada d'all i julivert i uns ous durs a trossets, també es pot afegir ameles pelades y picades, en contes de l'ou dur, i a menjar.

calderes de coure per les botifarres.

que d'aquesta tradició ve que jo de xiquet participes, sent Paquita cosina de la meua mare.

La taula per matar el gorrino la posava el matador, que va ser mols anys Manolo Torrero, després Enrique de Sebastiana, mes tard Francisco que ja es de la família. El gorrino es matava al carrer, a part de la taula, també es posaven uns ferros al foc per escalfar un caldero, amb l'aigua, que es feia servir per escaldar i afaitar el gorrino, després de cremar-li els pels amb argelagues enceses, però, no correm tant.

El gorrino se portava de la soll al carrer, el pujaven a la taula cada un aguantant una pota o la cua, li clavaven el ganivet al coll i algú, generalment una dona, en un llibrell recollia la sang que mentres es gelava es tenia que regirar perquè no es colles i poder fer després les botifarres.

Un cop mort, cremat i afaitat, s'obria per la panxa, a altres pobles l'obren per l'esquena, una de les primeres coses que se llevaven era la panxa, que les dones portaven a rentar al riu, al Caldes, a les Fontetes i alguna vegada que portava poca aigua, a la font de la Panera. Aprofitaven tots els budells, a més dels prims en tre-

ien una camisa que tenien dins, d'un en feien dos. Els budells es rentaven i pelaven i després es giraven quedant la part més netejada a l'interior amb contacte amb la farsidura, uno d'estos budells es guardava per fer les "botifarres del gras-set". Si feia falta més budells es podien comprar, com a minin als anys 60, uns cabdells conservats en sal que es posaven en aigua calenta i ja es podien fer servir.

Totes les parts del gorrino que es podien, es salaven i passat el tems corresponent per assecar-se, el llomello i la costella anaven al frito, els pernills continuaven la maduració, 6 mesos com a minin, les espales estaven seques antes. L'ideal era que la carn del gorrino arribes fins a la següent matança un any després. Cal recordar que les neveres van arribar als anys 60 i els congeladors més tard.

El treball del matí un cop processat el gorrino ja esteve acabat, la feina de fer les botifarres i el embotit no es començava fins després de dinar, per donar tems a la carn a refredar-se, que si no, no es podia picar per fer les llonganisses.

Per la vesprada es feien tres tipus d'embotits botifarres, llonganisses i chorissos, per les botifarres es posava arròs bullit, la seva bullida, trossets de greix trets del sagí i quan estava tot fred, la sang, condimentat amb sal i canyella, i a la maquina de farcir. Se omplien primer els budells grossos, després els prims, amb un cordell es feien les separacions i a la caldera de coure de la família, en un principi es posaven directament a la caldera, després van veure que posant un pal i penjant els rastres es podia controlar millor i no sen rebentaven tantes.

Per sopar es provaven les botifarres i si algú volia una mica de caldo de la caldera, que tenia un bon gust del greix que perdien les botifarres, aquest caldo que no s'aprofitava massa es feia servir

per ajudar altre families, dones que no tenien massa possibilitats portaven una cassola per emportar-se aquet caldo, la tia Dolores mare de Paquita solia afegir alguna botifarra.

Quan es matava el gorrino es solia portar un plat de botifarres i altres embotits perquè els parents més propers les progressin.

Les llonganisses es feien amb més carn i greix que les botifarres, passat per la picadora, afegir sal i canyella, i per la mateixa picadora canviant el rall es feia l'embotit.

Els xoriços amb una pasta semblant a les llonganisses però amb pebre roig, sal i algú afegia all, esta pasta es deixava reposar 2 o 3 dies i cada dia es pastava per impregnar de pebre tota la carn. Tant els chorissos i llonganisses crues com les botifarres cuites es posaven a secar. I quan es feia el frito en la costella i el llomello, si afegien a la paella algunes llonganisses, que després quedaven a les olles amb oli d'oliva, ells en venien d'oli per tant en tenien a casa.

Els treballadors i convidats menjaven tot el dia a la casa del que matava el gorrino, de matí primes i xocolata, figues i copeletes de licor, aiguardent, conyac... després de matar el gorrino esmorzaven, una paellada amb baldana, fetge i altres parts del gorrino acabat de matar.

Per dinar paella, o cigrons de dejú i olla i de postres mansanes de casa i mandarinnes comprades. Per la nit les botifarres i el caldo si venia de gust.

Com escriurem més d'aquet tema les receptes principals no ixen en aquet article. El plat que més recordo eren els cigrons que encara fa Paquita. Cigrons de dejú que es diferenciaven dels que posem a l'olla perquè no veuen la carn.

LES 4 MOLES

18 anys després, seguim caminant-les.

Si les persones són l'ànima d'un poble, els edificis i els voltants també formen part d'aquest tot. Forcallanes i forcallans tenim una enorme relació amb les moles, quasi arribant a la veneració.

Assagador de les Voltes

De totes les persones que ara vivim o sentim Forcall, poques seran aquelles que mai han caminat per elles. Abans, per necessitat; ara, per omplir el temps lliure. La cosa certa és que Les 4 Moles que envolten Forcall tenen moltíssimes visites durant l'estiu, però ara ja a qualsevol època de l'any.

Arribant al mas de Millán

Fa més de 18 o 20 anys ja coneixíem les "nostres" moles. Tot i que la caminada ens ha permès gaudir de moltíssims espais a un ampli sector del veïnat. Estrany és el veí o veïna que no coneix els

pous de Damàsio o Catxurullo, la plaça dels Moros, la carrasqueta de Caixes, el barranc del mas de Roc, la cova de la Carn o la situació d'alguns masos com la Grellera... i el llistat es pot allargar segons la voluntat.

De l'organització voluntària dels primers anys, es va passar a la tutela de l'Ajuntament i la col·laboració de la majoria de les associacions forcallanes per tirar endavant. Enguany quasi 180 persones han desafiat el sol i les altes temperatures per caminar i gaudir de les moles forcallanes en la divuitena edició.

Fa anys que el consistori té cura d'antics camins per netejar-los i donar-los un ús que ningú haguera imaginat fa quaranta o cinquanta anys.

Hi ha diferents tipus de camins: Les vies pecuàries són actualment camins públics, antigament eren les autopistes del transport (mercaderies, ramats i, per suposat, persones). Hi ha de diferents amplades i reben distints noms. L'escrit no pretén teoritzar sobre això, ja hi ha altres llocs on es pot trobar eixa informació.

Aquest text pretén ajudar en la difusió d'aquests senders. Que molta gent del poble haurà usat per als usos tradicionals i; des de fa uns anys, s'empren per a fer esport.

En mirar mapes, de seguida ens adonem on estan les vies pecuàries. Eines com el Siggac, el visor de la Generalitat Valenciana, la web de cartografies El Tossal i la descripció de les mateixes que té l'Ajuntament deixen molt clara -a primera vista- la situació dels corriols. Una de les primeres dificultats és que moltes de les fonts esmentades no coincideixen. És hora de preguntar el veïnat.

Tot seria massa fàcil si en arribar sobre el terreny els camins es deixaren veure ràpidament. Hi ha llocs que sí, però en

altres el pas del temps i els factors meteorològics han esborrat cap resta de via.

Alguns camins estan delimitats per parets de qualsevol tipus -normalment de pedra en sec-. Tot i això en altres indrets l'absència de "senyals" fan molt difícil seguir endavant.

Les fases són clares: primer, es fa un rastreig dels senders als mapes disponibles. En arribar a la zona, de vegades el camí no presenta cap complicació. Portells, pedres de grans dimensions caigudes pel pas del temps, llocs on l'aigua s'ha emportat uns metres de camí, arbres, esbarzers, gavarneres... en altres ocasions el camí misteriosament no presenta cap senyal. En algun cas, després de fer una prospecció àmplia i intensa no hem trobat cap rastre.

Del mas de Mampel al mas de Barberà

Durant l'hivern i primavera 2018 l'Ajuntament de Forcall va tenir operativa una brigada de prevenció d'incendis a la qual es va assignar la neteja de camins públics. Els corriols més propers i els més allunyats, els carrerons més amples i les sendes més estretes, els més nets i els que tenien moltes pedres... vam re-passar o obrir molts dels camins del terme. Tot i que el terme municipal de Forcall no és dels més grans, si que té una extensa xarxa d'assagadors i camins públics. Alguns d'aquests ara es poden gaudir en el temps de lleure de veïns, veïnes i visitants.

Sense la intenció de fer cap document oficial, que ja es troben a l'Ajuntament... faré un llistat de tots els llocs on vam passar. La primavera no va ser molt plujosa pel que fa a les quantitats, però si que va ploure molts dies; aquest fet ha provocat que l'herba envaeixi quasi tots els camins netejats deixant la feina menys visible. Cal dir que branques grosses i arbustos encara no han crescut ni creixeran, però esbarzers i herba hi ha molta. Quan més passem i els coneguem més nets estaran. Ara posaré un llistat dels camins netejats -desbrossats-, però encara hi ha assegadors i corriols municipals sense netejar.

Dues casetes de pedra en sec. Assagador de Mampel a Barberà

Mola Garumba

1. Camí de l'ermita
2. Pista de la font del Roure
3. Camí des del pont del riu de Morella fins al dipòsit
4. Pista de les Ombries
5. Camí del mas de Racó (Ombries)
6. Camí de les piscines i el camp de futbol (escales)
7. Camí de les Ombries pujant cap a l'ermita
8. Camí fins a la caseta de Florenci
9. PR des del dipòsit fins a la plaça dels Moros
10. Pista des del dipòsit al mas del Xorrador
11. Camí des del pontarró de la sèquia del molí Boticari fins al vallat del mas de García

12. Camí de la font de la Felipeta (des de la granja de Pedro pel barranc, creua el riu Calders i puja fins a la pista del mas de Racó. Seguiria fins el límit amb el mas de la Mola). Mola de Roc i mola Garumba

13. Camí des del pont del riu Calders, pel Santet, la Creu de Terme i el riu Calders

Mola de Roc

1. Barranc del Pilar (Voltants del molí Matalí)
2. Camí de la font de l'Escuriola (Cal revisar la part més elevada)
3. Camí des de la Residència que enllaça amb el camí de Sant Cristòfol
4. Camí de les Calçades fins a Sant Pere dels Coixos
5. Camí del Pla de la Pica
6. Tram de la font del Rel (assagador)
7. Ramals de la font del Rel al mas de Muntanyès (assagador)
8. Assagador dels Bassis (Muntanyès a Barberà)
9. Assagador de les Voltes (des del Tosalet fins a Muntanyès passant pel mas de Milián)
10. Assagador del mas de Mampel a Barberà (queden 600 metres on no vam saber trobar el camí)

En aquesta mola encara hi ha un camí des del Pla de la Pica al barranc del Pilar i un altre que passa del mas de Roc en direcció a la Roureda (Tudoella) i pel mas de Soler arribava a Saranyana.

Mola de Cosme

1. Voltants de la Teuleria
2. Camí de la Teuleria a la Devesa
3. Poda de pins a la vora de la carretera vella de Forcall a Morella
4. Camí poc transitable des del Gegants a la Devesa
5. Camí des del Peiró fins al riu de Xiva i ramal fins a la CV-14

6. Corriol de la torre Dionisio fins al camí anterior

Mola de la Vila

1. Corriol del pou de Catxurullo al mas de Parra (dalt del cingle)
2. Corriol del pou de Catxurullo al mas de Parra (baix del cingle)
3. Camí del baixador del mas de Parra al mas de Torrefolch
4. Pista de les Solanes
5. PR des de la Gravera fins al pont de Villores
6. Algunes zones del GR-331
7. Camí de la caseta dels Capellans

Zona nord-oest

1. Camí de Luco (dos trams) 700 metres
2. Enllaç Luco-Carbó-Camí de Les Parres
3. Camí de la Torreselló
4. Camí de Les Parres
5. Camí de Villores a Luco

Voltants del poble.

1. Esqueixer de la sèquia de la Vila
2. Esqueixer de la sèquia dels Plans
3. Sèquia des del molí Matalí fins a l'asut del riu Cantavella
4. Camí des de la font de l'Escuriola a la sèquia
5. Camí del Sol dels Horts
6. Camí del Convent
7. Camí del Sequiol fins al riu Cantavella
8. Font de l'Om
9. Passeig des del Monolito fins a la Consolacioneta
10. Bancals de l'Ecoparc
11. Bancals propers al poble que podrien portar risc en cas d'incendi (carrer Petra Palos)
12. Zona de l'ermita de la Consolació
13. Carreró del pont

CUIDA L'ERMITA PERQUÈ L'ERMITA ET CUIDE A TU

De les moltes dites que tenim de Sant Agustí d'Hipona, ni hi ha una que me la faig meva: "Cuida l'ordre perquè l'ordre et cuide a tu" en aquest sentit, el de posar ordre en cada circumstància de la vida, em vaig trobar que a la mort del meu pare, Ramon, al febrer del 2017, teniem com a herència una imatge de la Mare de Déu del Carme, que des de feia molts anys l'havia adquirit la meva mare forcallana: Maria de casa Caixes, que va morir l'any 2004. Al juliol de l'any passat, al visitar la nostra emblemàtica ermita de la Mare de Déu de la Consolació, en vore que a l'altar de Santa Rita hi havien dues peanyes que no estaven utilitzades, vaig decidir que per a la memòria familiar la millor destinació de la imatge de la Mare de Déu del Carme podria ser en una de les dos peanyes, i per la segona peanya vaig adquirir una imatge de la Verge del Roser, canviant el rosari original pel rosari que sempre li havia vist portar al meu agüelo Salvador.

Equip de treball de l'ermita

Una vegada acabada està aportació vestint l'altar de Santa Rita, a l'ermita quedaven dues parets buides, i vaig vore la possibilitat de decorar-les. En aquell moment eren un repte per l'oportunitat de tenir una satisfacció permanent, fent una demostració del sentiment d'estima que des de menut tinc per al poble del Forcall, ja que sóc nascut a Terrassa l'any 1954, però tots els estius de la meua infància els he passat feliçment al poble, la qual cosa m'ha fet un enamorat del Forcall.

Gràcies a la confiança de mossèn Juanjo en l'autorització del projecte, i amb l'ajuda en els treballs per a la instal·lació de Pilar Polo, Paquita Pallarès i Fina Bes, vàrem decorar les dues parets en sis sessions, des de principis de juny d'enguany fins a acabar-ho el 23 de juliol del 2018.

Com podreu vore si visiteu l'ermita, la nova decoració fa que en una paret, que com a motiu central té un medalló de la Mare de Déu, en el seu perímetre hi hagin pintats quatre angelets que fan de fil conductor per l'estol d'una vuitantena de figures d'angelets, que per unificar-les dels seus diversos colors han estat pintades del color d'or amb una pàtina de betum de Judea, també envoltant el medalló hi ha dos plafons decoratius amb flors de talla que fan cadascun de suport d'un angelet, dos capelletes amb Sant Pancraci i Sant Josep, i als peus un petit altar amb flors i ciris.

En l'altra paret tenim penjada, centrada, la Verge de la Immaculada Concepció, damunt d'una mènsula procedent dels mobles de la família, on s'han afegit un esmalt i dues pintures amb motius religiosos, la Verge està envoltada per dos rams de flors (fets expressament amb els colors i l'alçada adients). Al terra, damunt d'un pedestal, hi ha la figura de Sant Joan Evangelista amb dos canelobres, envoltat per una banda d'un quadre de bronze amb la imatge de l'oració de Jesús a la muntanya de les oliveres, i per l'altra banda, la imatge de Sant Pere i les figures dels deixebles de Jesús, d'estil romànic.

Per mi ha estat una gran satisfacció que este treball de la nova decoració de l'ermita, enguany hagi tingut difusió en el programa de les Festes Patronals.

Vull acabar este escrit adaptant el consell de Sant Agustí que esmentava en començar-lo: "Cuida l'ermita perquè l'ermita et cuide a tu". Fent extensible este desig per a tots els usuaris de l'ermita, i a totes les persones del Forcall que fan de l'ermita un espai d'acolliment per a l'oració o la reflexió.

Salvador Badiella

EL TEMPS *per Miguel Rodés. Gràfics Laia Ferrer.*

El mes de maig ha estat fresc i plujós, amb una mínima de 6° el dia 13 i una màxima de 24° els dies 23 i 24, cal remarcar les precipitacions en forma de pluja, en total 103 l/m2, molt repartides al llarg del mes, destacant la petita tempesta del dia 11, els 20 l/m2 dels dies 17 i 28 i els 17 l/m2 del dia 31.

El mes de juny va ser suau en quant a les temperatures i menys plujós que l'anterior, la màxima del mes va ser de 29° els dies 21, 22, 23, 25, 26 i 27 i la mínima 11° els dies 14 i 15, en total es van mesurar 44 l/m2 de pluja, destacant el 17 l/m2 del dia 6.

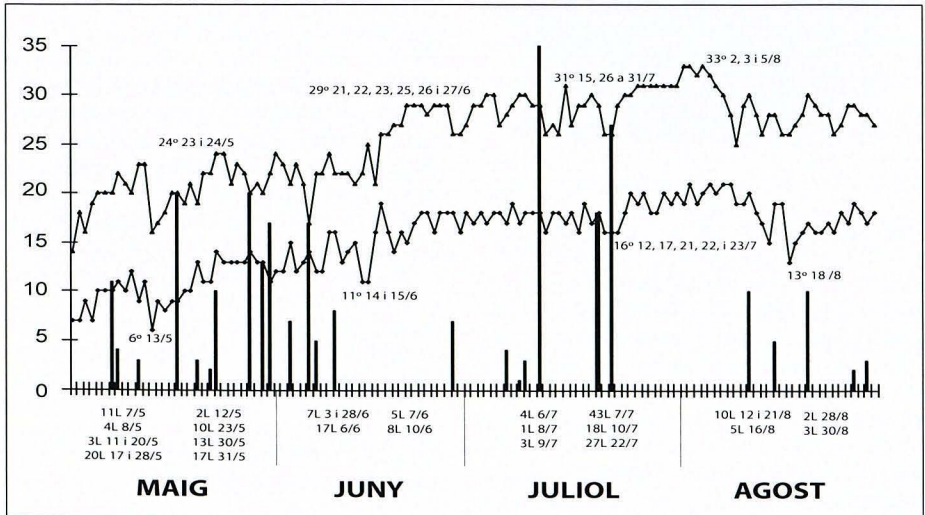
El juliol ha estat més calorós i plujós, les màximes han arribat als 31° els dies 15 i 26 al 31, les mínimes han estat de 16° els dies 12, 17, 21, 22 i 23, la pluja prou abundant i repartida, en total 96 l/m2, destacant els 43

l/m2 del dia 11, van haver tempestes els dies 6, 8, 11 amb pedregada i 20.

L'agost a estat assolellat i calorós, destacant els 33° de màxima dels dies 2, 3 i 5, la mínima va ser de 13° el dia 18, pel que fa a la pluja es van recollir 30 l/m2 en total, destacant els dies 12 i 21 amb 10 l/m2, el dia 12 amb tempesta i ràfegues de vent.

	Mitjana màxima	Mitjana mínima	Total pluja	Màxim vent
Maig	20'2°	10'5°	103 l/m ²	
Juny	24'6°	14'8°	44 l/m ²	
Juliol	29'2°	17'8°	96 l/m ²	
Agost	28'8°	18'1°	30 l/m ²	12

HOMENATGES

D'esquerra a dreta: Consuelo, Pilar, Josefina, Rosita, Antonio i Teresa.

En el tradicional dinar que conclou les festes de Sant Vito, l'Hogar de pensionistes i jubilats de Forcall va homenatjar als socis que enguany han celebrat els 90 anys.

A Antonio de Serres, Carmeta de Cachurullo, Josefina de Pecho, Juliet, Pilar de l'Agüelot, Rosita de Caldero i Teresa del Gilo, moltes felicitats i enhorabona aneu fent anys amb alegria i salut.

Un reconeixement especial se li va fer a Consuelo l'Hospitalera per la seva dedicació al bon funcionament del local social. Se'ls va oferir un petit obsequi floral.

HAS MARXAT, COMPANYY JAUME

Te'n has anat, ens has deixat discretament; sense fer soroll, com sempre t'he vist fer les coses, amb prudència i serietat.

Falten set dies per estrenar l'estiu i enguany no ens creuarem més a la plaça del Forcall quan tu tornes de comprar el pa i jo hi vaig. No petarem més aquella xerradeta, dempeus, al cantonet del regall, en la que ens preguntem pels fills, pels néts, de si vindran a festes, de com portem la jubilació, de com anem de salut i de si aguantarem la calor d'aquell dia. Tampoc et veuré més passejant amb la teva inseparable Imma tot i sentint alguna veu de fons que diu "quina parella més maja fan". I aquell gos tan il·lustrós, tan ben plantat que tenieu?, a vegades us veig caminar per la carretera, creuant el pont, des de la meua terrassa del vall.

Si es ben cert que tot això, malauradament, no passarà mai més, hi ha altres coses que, afortunadament, si continuaran passant. Recordes aquells anys en que vam compartir complicats i sentiments dins la Junta de la Colònia? No t'ho he dit mai, en aquelles trobades i reunions em, ens, va copsar al-

guna cosa de tu, ei! m'agrada, ens agrada, el teu tarannà. Equànime, serè, imparcial, just, tranquil, parsimoniós, concis, esplèndid, elegant, correcte, distingit, educat, culte, sociable, cortès, afable... I això si que tornarà a passar, la meua, la nostra admiració pel teu tarannà, tornarà a passar.

Jaume, Jaume Martí, tu no has nascut al Forcall, tu ets un "foraster" enamorat del Forcall i això et dona la credencial forcallana, de bon forcallà. I això també tornarà a passar, no ho dubtis. Tornaré, tornarem a pensar en Jaume, el bon forcallà.

Vas descobrir el Forcall aquell llunyà 1971, quan tenieu dos fills. A l'any següent ja alquilareu una casa i deu anys més tard en vau comprar i arreglar la que ara tens i pots estar ben segur d'una cosa, una cosa que sí passarà; la teua casa, la casa que heu compartit, com tu volies, es farà més gran per poder aixoplugar, junt amb la teua volguda Imma, a Francesc, Albert, Marc i Arnau, els vostres quatre fills, a les seves parelles i als set nets que us han donat. Això passarà i tu veuràs fet realitat el teu somni.

Has marxat, però et vindrem a trobar company. Una abraçada de part de totes i tots.

Antoni Eixarch, ex-president, i els teus amics de la Colònia Forcallano-catalana.

Els xiquets i les festes

per Mariló Valles

Any rere any, durant la setmana de festes, es realitzen una sèrie d'activitats dedicades als més menuts de la casa. Enguany els xiquets i xiquetes han pogut participar i gaudir d'un gran ventall d'activitats per a tots els gustos que la comissió de festes i algunes colles han organitzat.

Divendres, inici de festes, van poder acompanyar els gegants en la volta al poble junt a la xaranga. Dissabte de matí, per als més taurins es va fer la ja tradicional entrada de bous infantil organitzada per la colla *La Moguda*.

Després dos dies dedicats als patrons del poble: La Consolació i San Victor, en els que xiquets i grans han lluit les seues millors indumentàries tradicionals i han ballat les danses típiques del poble acompanyades del so del tabal i la dolçaina.

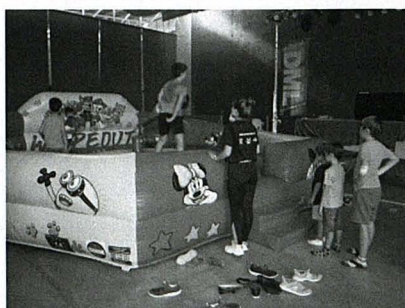
Diumenge va tindre lloc la nit de les disfresses. Aquest any s'han confeccionat unes disfresses molt originals per al ball.

Dilluns a la nit, fins i tot els més menuts se van animar a ballar el tradicional ball rodat que tots els anys es fa en la plaça, per a després continuar cremant algun coet.

I es que la comissió de festes pense en tot, i clar, no podia faltar un dia dedicat especialment als més menuts: Aquest any

amb un divertit parc aquàtic a la plaça durant el matí de dijous. I per la vesprada a més de pintar-se les cares, van poder gaudir d'un parc infantil, de la visita de Pocoyo i Goffy, i després la globotà i la festa de *Holi colours* organitzada per la colla *La Comuna*.

En resum, unes festes molt completes en les que xiquets i grans han pogut gaudir d'activitats molt divertides.

Distresses

NOTÍCIES BREUS

■ NAIXIMENTS

El dia 27 de març de 2013, **Joel García Carbó** i el dia 23 de juliol passat, **Laia García Carbó**, a Vinaròs, fills de Inma i Alberto (ca Barreiros).

El dia 5 d'abril de 2017, a Borriana, **Manuel Soro Escorihuela**, fill de David i Silvia (ca Torreta).

El dia 30 de setembre de 2017, a València, **Paula Segura Cañada**, filla de Sonia i Juan Manuel (ca Rochela).

El dia 1 de desembre de 2017, a Forcall, **Sergi Monfort Monlleó**, fill de Sole i David (ca Oreja).

El dia 5 de gener, a Castelló, **Arnau Boldú Escorihuela**, fill de Xavi i Estela (ca Torreta).

El dia 23 de gener, a Castelló, **Carla Milián Amela**, filla de Alejandro i Alicia (ca Tonet).

El dia 23 de gener, a Vinaròs, **Martin Stolz Omedes**, fill de Kees i María Dolores (ca Serrano).

El dia 31 de gener, a Barcelona, **María Rocha Aguilar**, filla de Mario i Paula (ca Parra).

El dia 16 de febrer, a Castelló, **Olivia Saiz Agut**, filla d'Héctor i Carmen (Sastra).

El dia 16 de maig, a Forcall, **Leo Monfort Camañes**, fill de Raül (ca Oreja) i Ester (ca Camañes).

El dia 22 de maig, a Barcelona, **Ares Sorribas Diez de los Ríos**, filla de Javi i Paula, neta d'Angelita.

El dia 26 d'agost, a Castelló, **Triana Rodríguez Domenech**, filla de José Manuel i María Jesús (del mas de Vito)

El dia 29 d'agost, a Forcall, **Lluna Serrano Pardo**, filla d'Alvaro i Mar.

Moltes felicitats

■ DEFUNCIONS

El dia 15 de juny, a Sant Boi de Llobregat, **Jaume Martí Collado**, als 79 anys.

El dia 10 de juliol, a Forcall, **Isabel Mampel Sancho**, als 99 anys.

El dia 17 de juliol, a La Galera, **German Marcoval Pepió**, als 81 anys (casat en Asunción Puig, de ca Torrero).

En pau descansin.

■ MATRIMONI

El dia 23 de juny, al santuari de la Verge de la Balma, van contraure matrimoni **Víctor Monfort Centelles** (de Vilafranca) i **María Pilar Adell Beltrán** (del Masico).

El dia 15 de setembre, a la ermita de San Marcos de Olocau del Rei, van contraure matrimoni **Omar Guarch Climent** (ca Falsero) i **Sandra Membrado Ejarque** (del mas de Mateo).

Enhorabona.

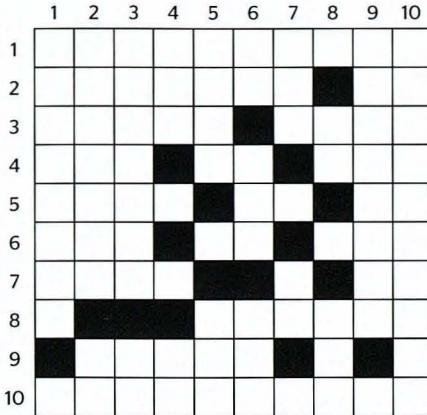
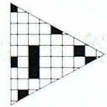
NORMATIVA DE PROTECCIÓ DE DADES

En compliment del que estableix el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell de 27 d'abril de 2016 (RGPD), us informem de que:

- El Responsable del Tractament de les vostres dades personals és la Colònia Forcallano-catalana NIF G58893645
- La finalitat del tractament de les dades personals és la de fer-vos arribar la nostra publicació periòdica i mantenir-vos al dia de les nos tres activitats
- Les vostres dades no seran comunicades a tercers sense previ consentiment
- Podeu exercir els drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació en el tractament i portabilitat, segons es preveu a la norma, dirigint-vos a l'adreça de correu electrònic cforc@hotmail.com o a l'adreça de correu ordinari c/ Bruc, 62, pral. 2ª, 08009 Barcelona
- Per aquests mateixos medis podeu ampliar la informació sobre aquest tema

CRUCIGARGIS n° 77 per Cesc Carceller

Director del Centre d'Escacs Sant Cugat.
Monitor d'escacs escolars a EDAMI.

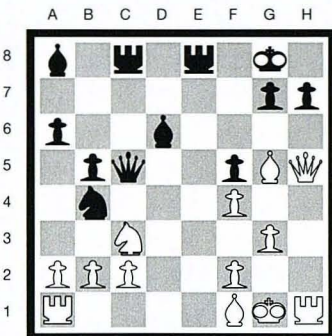

HORIZONTALES: 1. Representaciones realizadas por medio de gestos y movimientos sin emplear palabras. 2. Condición de ateo. Matrícula española. 3. Sagrado. Al revés, dicho de una persona que orina mucho o con frecuencia. 4. En inglés, complemento de vestir que se anuda al cuello, agarrando también el de la camisa por encima de ésta. Posesivo. Junté. 5. En sentido contrario, reparto las aguas para el riego. Dios del Sol. Tribunal Nacional. 6. En sentido contrario, río suizo. Nota musical. En catalán, muchacho. 7. En sentido contrario, cuero, generalmente de cabra, que cosido adecuadamente sirve para contener líquidos. Quinientos. Seguridad Social. 8. Vocal. Al re-

vés, pálpalo. 9. Piedra a la cual los antiguos atribuían propiedades contrarias a la del imán, esto es, apartar el hierro. Un romano. Consonante. 10. Tentaría o sobaría repetidamente algo.

VERTICALES: 1. Cuido del ganado mientras pace. Mil. 2. Bailar, hacer ataires. Símbolo del tantalo. 3. Cualidad de necio. Preposición. 4. En catalán, disparo, tiro. La primera. Otra vocal. Al revés, juego infantil en que el niño lanza una pelota al aire y, antes de que caiga, debe decir con rapidez un texto y hacer lo que le indica otro niño. 5. Plantígrados. Quinientos. Famosa organización mundial. 6. Dos mil. Bóvido salvaje muy parecido al toro que se extinguió en 1627. Interpreta un escrito. 7. Átomo con carga eléctrica. La primera. Entrega. La primera vocal. 8. Mil. En catalán, huevo. Nitrógeno. Centro de instrucción militar. 9. Animoso, valiente. Un romano. 10. Provee a alguien de lo que necesita.

ESCACS n° 65

“LES NEGRES JUGUEN I FAN
ESCAC I MAT EN DUES JUGADES”

Igualada i complicada posició amb molt perill per les dues parts; el torn de joc decideix la partida....

Cesc Carceller, monitor d'escacs a EDAMI.

IMATGES D'ESTIU

EXEMPLAR GRATUIT

E-MAIL: CFORC@HOTMAIL.COM

SI VOLEU INFORMACIÓ DE FORCALL, LES FESTES, ACTIVITATS, ESTABLIMENTS O VISITAR ELS SEUS MUSEUS I LLOCS D'INTERÈS, CONTACTEU AMB L'OFICINA DE TURISME (TEL. 964171290) O VISITEU LA PÀGINA WEB [HTTP://WWW.FORCALLES](http://WWW.FORCALLES)

BISGARGIS: C/ Bruc, 62, pral., 2^a - 08009 Barcelona

FOTOS: Conxita Cardona, José Ramón Gil, Ismael Carbó, Eva Fornell,

Mariló Valles, Ximo Segura, Vicent Pascual i Sergi Bordàs.

EDITA: Colònia Forcallano-catalana.

REDACCIÓ: Carme Ferrer, Sergi Bordàs i Ismael Carbó.

IMPRIMEIX: TORMIQ, S.L. Arts Gràfiques · www.tormiq.com

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
veu

CONSELLERIA DE TRANSPARÈNCIA, RESPONSABILITAT
SOCIAL, PARTICIPACIÓ I COOPERACIÓ